

Політичний звіт Центр. Комітету на 16 з'їзді В.К.П.

Доклад тов. Й. Сталіна 27 червня 1930 року на 16 з'їзді Всесоюзної Комуністичної Партії

(Продовження.)

Де причини такого серйозного провалу в них — капіталістів і серйозних успіхів у нас — СРСР. Кажуть, що стан народного господарства належить набагато від наявиности чи браку капіталістів. Це, розуміється, неправильно. Чи не пояснюється криза в капіталістичних країнах і підйом СРСР наявністю капіталістів у нас і браком капіталістів у них? Ні, розуміється, ні. Всякий знає, що капіталістів у СРСР набагато менше, ніж у капіталістичних країнах. Коли б справа розв'язувалася в даному разі самонагромадженнями, ми мали б кризу, а капіталістичні країни — піднесення.

Кажуть, що там господарство залежить набагато від технічної й організаційної підкованости господарських кадрів. Це, розуміється, правильно. Чи не пояснюється криза в капіталістичних країнах і підйом СРСР браком технічних кадрів у них і наявністю їх у нас? Ні, розуміється, ні. Всякий знає, що технічно-випробуваних кадрів у капіталістичних країнах набагато більше, ніж у нас — у СРСР. Ми ніколи не приховували й не маємо наміру приховувати, що в галузі техніки ми є учні німців, англійців, французів, італійців і, передусім, голівно, американців.

Ні, справа тут не розв'язується наявністю чи браком технічних кадрів, хоча питання кадрів має серйозне значення для розвитку народного господарства.

Може розгадка полягає в тому, що рівень культурного стану в нас вищий, ніж у капіталістичних країнах? Знову так ні. Всякому відомо, що загально-культурний рівень мас у нас нижчий, ніж у Злучених Держав, Англії, Німеччині тощо. Ні, справа не в культурності мас, хоч вона й має величезне значення для розвитку народного господарства.

Може причина полягає тут в особистих прикметах керівників капіталістичних країн. Знову так, ні. Криза народилася разом із тим, як настав панування капіталізму. От уже більше століття відбуваються періодичні економічні кризи капіталізму, повторюючись через кожні 10—12—8 і менші роки. Усі партії капіталізму, усі, хто трохі видаті діячі капіталізму від "наїгеніальніших" до найпосередніших пробували свої сили в справі "по-

передження" чи "знищення" кризи. Але всі вони зазнавали поразки. Що тут дивного в тому, що Гувер із його групою також зазнали поразки. Ні, справа тут не в керівниках чи партіях капіталізму, хоч і керівники, і партії капіталізму мають тут немале значення.

У чому тоді справа? У чому причина того, що СРСР не вважаючи на його культурну відсталість, не вважаючи на брак технічно-випробуваних господарських кадрів, перебуває в стані дедалі більшого економічного піднесення й має на фронті економічного будівництва вирішальні успіхи, а передові капіталістичні країни, не вважаючи на достачу капіталів, достачу технічних кадрів і вищий рівень культурності, перебувають в стані дедалі більшої кризи й зазнають в галузі господарського розвитку поразку за поразкою. Причина в тому, що різні економічні системи господарства у нас і в капіталістичних країнах. Причина в неспроможності капіталістичної системи господарства. Причина в перевазі радянської системи перед системою капіталістичною. Що таке радянська система господарства означає, що:

1. Владу класи капіталістів скинуто й замінено на владу робітничої класи;

2. Заряддя й засоби виробництва, землю, фабрики, заводи тощо, відібрано в капіталістів і передано у власність робітничої класи й трудящим масам селянства;

3. Розвиток виробництва підпорядковано не принципу конкуренції й забезпечення капіталістичного прибутку, а принципу планового керівництва й систематичного піднесення матеріального й культурного рівня трудящих;

4. Розподіл народного прибутку відбувається не в інтересах збагачення експлуататорських класів і їх численних паразитичних челядників, а в інтересах систематичного підвищення матеріального становища робітників і селян і поширення соціалістичного виробництва в місті й на селі;

5. Систематичне поліпшення матеріального становища трудящих і безперервне зростання їх потреб, поєднані з спроможністю, будувати постійно дедалі більшим джерелом посилення виробництва, забезпечити робітничу класу від криз на виробництві, зростання безробіття тощо.

6. Робітничу класу є господар країни, що працює не на капіталістів, а на свою власну класу.

Що таке капіталістична система господарства? Капіталістична система господарства означає:

1. Владу в країні належить капіталістам.

2. Заряддя й засоби виробництва в руках експлуататорів;

3. Виробництво підпорядковано не принципу поліпшення матеріального становища трудящих мас, а принципу забезпечення високого капіталістичного прибутку;

4. Розділ народного прибутку відбувається не в інтересах поліпшення матеріального становища трудящих, а в інтересах забезпечення максимуму прибутку експлуататорів;

5. Капіталістична раціоналізація й скорє зростання виробництва, що має за своєю метою забезпечити високі прибутки капіталістів, натрапляють, як на перешкоду, на злиденне становище й зниження матеріальної забезпеченості мільйонів мас трудящих, які не завжди мають можливість задовольнити свої потреби навіть у межах крайнього мінімуму, що неминуче утворює ґрунт для неминучих криз виробництва, зростання безробіття тощо.

6. Робітничу класу є класу експлуатована, що працює не на себе, а на чужу класу — на класу експлуататорів.

Такі переваги радянської системи господарства перед системою капіталістичною. Такі переваги соціалістичної організації господарства перед організацією капіталістичною. Ось де причина того, що в нас — у СРСР є чим раз більше економічного піднесення, а в них — у капіталістів чим раз більша економічна криза. Ось де причина того, що в нас — у СРСР — зростання споживання, поєднане з спроможністю мас увесь час надганяє зростання виробництва, штовхаючи його вперед, а в капіталістів, навпаки, зростання споживання мас (покупної спроможності) не встигає за зростанням виробництва й увесь час відстає від нього, увесь час засуджуючи виробництво на кризі. Ось де причина того, що в нас, у капіталістів вважається за цілком нормальне знижувати ціни на товари "зайвину" і спалювати господарських продуктів, щоб підтримати високі ціни й за-

безпечити високі прибутки, тоді як у нас винуватців таких фактів відіслали б до дому божєвільних (оплески).

От де причина того, що там, у капіталістів, робітники страйкують, організуючи революційну боротьбу проти існуючої капіталістичної влади, тоді як у нас — у СРСР ми маємо картину великого трудового змагання мільйонів робітників і селян, готових грудью боронити радянську владу. Ось де причина стійкості й сили внутрішнього становища СРСР, нестійкості й хиткості внутрішнього становища капіталістичних країн.

Треба визнати, що система господарства, яка не знає, куди подіти "зайвину" свого виробництва й примушена їх спалювати в моменти, коли в масах панують злидні й безробіття, голод і руїна — така система, сама система господарства оголошує собі вирок смерті. Останні роки були періодом іспиту на практиці, періодом іспиту двох протилежних систем господарства — радянської і капіталістичної. За ці роки прококувань "загибелі" й краху радянської системи було більше,

ПИТАННЯ КЕРІВНИЦТВА СЕРЕД-ПАРТІЙНИМИ СПРАВАМИ.

Можна думати, що робота в керівництві соціалістичним будівництвом, робота коло проведення в життя генеральної лінії партії проходила у нас в партії спокійно і плавно, без боротьби і напруження волі. Але це невірно, товариші. Насправді ця робота йшла в боротьбі з середпартійними труднощами, в боротьбі зі всякого гатунку ухилами від ленінського курсу, так і в галузі загальної політики, так і в галузі національного питання. Наша партія живе й працює не в безповітряній простороні.

Вона живе і працює в широкій гущавині життя, з азнаючи впливу оточення. А оточення у нас складається, як відомо, з різних класів і соціальних груп. Ми розпочали розгортку наступу на капіталістичні елементи, ми просунали далеко вперед нашу соціалістичну промисловість, ми розгорнули будівництво радгоспів і колгоспів, але такі явища не можуть пройти даром для експлуататорських класів. Ці явища звичайно супроводжуються розором класу, які відживають, розором глитайні на селі, звужен-

ням поля діяльності дрібнобуржуазних шарів міста. Зрозуміло, що все це не може не загострити боротьби класу, опору класу, що відживають, політиці радянської влади. Було б смішно думати, що опір цих класів не знайде того чи іншого відбиття в лавах нашої партії. І він справді знаходить в партії своє відбиття. Відбиття опору класу, що відживають, і є всі і всякі ухили від ленінської лінії, які є в лавах нашої партії.

Чи можна провадити успішну боротьбу з класовими ворогами, не борючись одночасно з ухилами в нашій партії, не переборюючи цих ухилів? Ні. Не можна. Не можна, бо неможливо розгорнути справжню боротьбу з класовими ворогами, маючи в тилу їх відбиття в партії, залишаючи в тилу людей, які не вірять в нашу справу і всяляко намагаться загальмувати наш рух вперед.

Звідси неспиримирна боротьба з ухилами від ленінської лінії, як чергове завдання партії. Чому правий ухил є тепер головною небезпечкою в партії? Тому, що він відбиває куркульську небезпечку, а куркульська небезпечка в даний момент, в момент розгортку наступу в викорчовуванні коріння капіталізму, є основною небезпечкою в країні.

Що треба було зробити ЦК для того, щоб подолати правий ухил, доклати "лівий" ухил і розчистити шлях для максимального зґрунтування партії навколо ленінської лінії? А) Треба було, насамперед, покінчити з рештками троцькізму в партії, з пережитками троцькістської теорії. Троцькістську групу, як опозицію, ми давно вже розгромали й виключили геть. Тепер троцькістська група являє антипролетарську й антирадянську контрреволюційну групу, що старанно інформує буржуазію про справи нашої партії. Але рештки троцькістської теорії, пережитки троцькізму, не зовсім ще вивітрени з партії. Так ось треба було передусім покінчити з цими пережитками.

В чому полягає суть троцькізму? Суть троцькізму полягає, насамперед, в запереченні можливості збудувати соціалізм в СРСР силами робітничої класи й селянства нашої країни. Що це значить? Це значить, що коли найближчим часом не наспіє допомога переможної світової революції, ми повинні будемо капітулювати перед буржуазією й розчистити шлях для буржуазно-демократичної республіки. Значить, ми маємо тут буржуазне заперечення можливості збудувати соціалізм у нашій країні, що його прикривається "революційною" фразою про перемогу світової революції. Чи можна за таких поглядів піднести мільйони мас робітничої класи на трудовий ентузіазм, на соціалістичне змагання, на масове ударництво, на розгортку наступу проти капіталістичних елементів? Ясно, що не можна. Було б нерозумно думати, що наша робітничу класу, яка провела три революції, піде на трудовий ентузіазм і масове ударництво для того, щоб угнойти ґрунт для капіталізму, а не для того, щоб остаточно поховати капіталізм і збудувати в СРСР соціалізм. Відверіть у неї певність у можливості збудувати соціалізм і ви знищите всякий ґрунт для змагання, для трудового піднесення, для ударництва. Звідси висновок: щоб підняти робітничу класу на трудове піднесення та змагання й організувати роз-

горнутий наступ, треба було насамперед поховати буржуазну теорію троцькізму про можливість збудувати соціалізм у нашій країні.

Суть троцькізму полягає, по-друге, в запереченні можливості залучити основні маси селянства до справи соціалістичного будівництва на селі.

Що це означає? Це означає, що робітничу класу не в силі повести за собою селянство щодо переводу індивідуальних селянських господарств на колективні рейки, що коли найближчим часом не підоспіє на допомогу робітничій класі перемога світової революції, селянство відмовить старі буржуазні порядки. Отже, ми маємо тут буржуазне заперечення сил і можливостей пролетарської диктатури првести селянство до соціалізму, заховане під маскою "революційних" фраз про перемогу світової революції. Чи можна за таких поглядів піднести селянські маси на колгоспний рух, організувати ліквідацію куркульства, як класу? Річ певна, не можна.

Звідси висновок: щоб організувати масовий колгоспний рух селянства — ліквідувати куркульство, треба було насамперед поховати буржуазну теорію троцькізму про неможливість залучити трудящі маси селянства до соціалізму.

Нарешті суть троцькізму в тім, що він заперечує потребу залізної дисципліни в партії, визнає волю фракційних угруповань в партії, визнає потребу утворити троцькістську партію. Для троцькізму ВКП(б) повинна бути не єдиною і згуртованою бойовою партією, і зборищем груп і фракцій з всіма центрами, з своєю пресою і т. д.

А що це означає? Це означає проголошення волі політичних фракцій в партії. Це означає, що слідом за волею політичних угруповань у партії повинна прийти воля політичних партій в країні, тобто буржуазна демократія.

(Далі буде.)

М. ІРЧАН — ПОЧЕСНИЙ РОБЕЛЬТЕАТРОВЕЦЬ.

Перший Всеукраїнський З'їзд Робітничо-Селянських Театрів (Робельтеатрів), що відбувся наприкінці травня в Харкові, відзначаючи великі заслуги двох українських драматургів М. Ірчана і І. Микитенка, що їх п'єси йдуть у всіх театрах, одногослосно надав обом товаришам звання почесних Робельтеатровців.

ЕРІХ МАРІА РЕМАРК На західному фронті без змін

Переклав з німецької мови Ж. Бургарт.

(28)

(Продовження.)

Але тут, у шанцях, вони для нас загинули, вони вже не йдуть з нас; ми мертві і вони сьбють далеко на обрії; вони лише уява, загадковий відблиск, що з'являється до нас, якого ми боїмося з безнадійною любов'ю. Вони сильні і наше бажання сильне, але вони недосяжні і ми це знаємо, вони такі ж марні, як і надія зроби́ть генералом.

І навіть, коли б їх нам повернули, ці лани наших молодощів, ми не знали б, що з ними почати. Ніжні й таємні сили, що йшли від них до нас, більш не можуть повстати. Ми були б у них, вони нас оточували б; ми згадували б та любили б їх, вони нас зворушували б. Але це було б так, наче б ми в задумі стояли перед фотографією вмерлого товарища; це його риси, його обличчя, і дні, що ми пробули з ним разом, набувають якогось облудного життя в наших спогадах; але це не він сам.

Ми не були б уже зв'язані з ними, як раніш. Бо нас чарувало не розуміння їхньої краси, і їх-

нього настрою, але ця спільність життя, що нас відмежувало і завжди робило трохи незрозумілим для нас життя наших батьків; бо ми завжди ніжно їх любили і тягнулися до них, і вже дрібниця могла нам інколи відчиняти шлях до безмежності. Може це було властивістю наших юнацьких років; ми ще не бачили меж ніде; в нас було очікування крові, що нас єднало з течією наших днів.

Нині ми, бродили б в країні наших молодощів, як мандрівники. Нас опалили факти, ми, як гендлярі, уміємо відрізнити і, як різники, підлягаємо неминучості. Ми вже не безтурботні, ми жалюиво байдужі.

Ми б там були; але чи ж жили б? Ми покинули, як діти, і досвідчені, як старі люди, ми грубі, і сумні, і поверхові, і я гадаю, що ми загинули.

Руки мої холодніють, по шкірі пробігає мороз; а ніч тепла. Лише туман холодний, цей терпкий туман, що плазує поміж мертвих та витягає з них останнє життя, що заховаалося ще в якомусь куточку. Вранці вони будуть бліді і зелені, а кров у них застигне й почорніє. Все ще здійснюються світлові заслонки і кидають своє немисоєрдне світло на закам'янілий краєвид, де стільки кратерів та холодного світла, як на місяці. Кров, що вирине під мою шкірою, вносить страх і неспокій в мої думки. Вони слабшають і тремтять, вони хотять тепла і життя. Вони не можуть витримати без потіхи та облуд-

ди, вони плутаються від голої картини розпаду. Я чую стукіт посуду і зразу почуваво бажання з'їсти щось тепле, що мене заспокоїть. Я ледве можу дочекатися, щоб мене змінили. Тоді я йду до шанцю. Там стоїть посуд з кашею, вона жирна і смачна, я їм її помаленьку. Але я залишаюся мовчазним, дарма, що інші мають кращий настрій, бо вогонь вгамувався.

Дні, минають і кожна година незрозуміла і відокремлена. Атаки йдуть за контратаками і потроху на полі поміж шанцями накопичуються мерці. Ранених, що лежать недалеко, ми здебільшого забираємо. Але деякі мусять довго лежати і ми чуємо, як вони помирають.

Одного ми даремно шукаємо аж два дні. Він мабуть лежить на животі і не може повернутись. Інакше не можна з'ясувати, чому ми його не знаходимо: лише тоді, коли кричати, притулюючи рота до землі, так важко встановити напрямок.

Мабуть це важкий постріл, одна з тих важких ран, які не настільки сильні, щоб швидко знесилити тіло і зробити напівпритомним, і не настільки легкі, щоб зносити біль в надії одужати. Качинський каже, що у нього мабуть перебито спину. Груді цілі, бо він не мав би сили кричати. Коли б інша рана, то він міг би й рухатись.

Потроху він хрипить. На нещастя голос так звучить, що не пізнаєш звідки він іде. Першої ночі наші люди аж тричі вийшли. Але коли їм здавалося, що вже потрапили на напрямок,

і вони вже лізли туди, кожного разу, прислухуючись, чули голос уже з іншого місця. Ми даремно шукаємо аж до присмерків. Вдень ми обшукуюмо поле з біноклями; нічого не видно. На другий день чоловік уже хрипить; чути, що губи та рот пересохли.

Наш сотенний обіцяв відпустити поза чергою три дні зайви́й тому, хто його знайде. Це велика привада, але ми без цього зробили все, що можемо, бо це гукання жажливе. Качинський та Кроп навіть ідуть ще раз після обіду, Альберт при цьому втрачає шматок вуха. Надаремно! вони повертаються без нічого. Проте добре чути, що він гукає. Спочатку він усе кланяє на допомогу; на другу ніч, мабуть він мав трохи гарячки, він розмовляє з жінкою та з дітьми, ми часто чуємо ім'я "Еліза". Сьогодні він лише плаче. Ввечері голос згасає. Проте, він іще всю ніч стогне стиха. Ми це так чуємо тому, що вітер якраз йде звідтіль. Вранці, коли ми вже гадаємо, що він давно сконав, ще раз до нас доходить хрипіння.

Дні жаркі і мерці лежать непоховані. Ми не можемо всіх забрати, не знаємо, що з ними почати. Їх ховають гранати. У деяких животи надуваються, як балони; вони сичать і рухаються. Газ проходить в них.

Небо блакитне, без хмар. Ввечері душно, земля паїть жаром. Коли до нас доходить вітер, то приносить випарування крові, важкий і противно-солодкуватий запах ліюк, що здається домішкою хлороформу та розкладу, і викликає відність та вимети. (Далі буде.)

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ЧИТАЙТЕ І РОЗПОВСЮДНЮЙТЕ ТАКІ ЧАСОПИСИ Я ЖУРНАЛИ:

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ" — одиниць український робітничий часопис в Канаді, виходить три рази на тиждень. Передплата: \$4.00 на рік, \$2.00 на шіроку.

"ФАРМЕРСЬКЕ ЖИТТЯ" — одиниць дійсно фармерський український часопис в Канаді, що боронить інтереси працюючого фармерства. Передплата: \$2.00 на рік, \$1.00 на шіроку.

"РОБІТНИЦЯ" — одиниць журналу в українській мові для працюючого жіноцтва, виходить два рази на місяць. Передплата: \$1.50 на рік, 50 центів на шіроку.

"БОЮВА МОЛОДЬ" — одиниць журналу в українській мові для української роб-фари. Молоді, виходить раз на місяць. Передплата лише 50 центів на рік.

Передплату на повні часописи й журнали посилайте або на імя кожного часопису окрема, або на імя й адресу:

WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASS'N, Ltd. Cor. Fritchard & McGregor Sts. Winnipeg, Man.